

L a t w e e f c h u . A w i s e s .

Nr. 46. Zettortdeenâ 13tâ November 1841.

* No Nerretas.

Râ daschâs mallâs Kurseemne, tâ ir pee mums Nerreteeschôs, Zlseeschôs un Elksneeschôs irr kappi no wezzu-wezzeem laikeem, fo sauз par milsu-kappeem, un no kurreem stahsta, ka tan-nis paschôs atrohnobt lohti leelus zilweku-faulus, daschadus karra-eerothschus, un zittas leetas no wezzeem laikeem. Preeksch pahri gaddeem draudsi apmeklejoht tizzams Zsemuichas fainneeks man stahstija, ka tas weenâ tahdâ kappâ ne tabli no winna mahjahm zirwi ar schkehrfu-soh-beem qtraddis un zittas masas dselsu leetas, (fo pehz sawas waijadsiwas isfallis,) tâ arri stilbu, kas winnam, jebtschu tas irr zilweks no labba auguma, libds pufs ziffai gahjust, un mirrona-galwu, fo us sawu galwu warrejis kâ zeppuri ustilpt, un wehl abbas plaukstes starpâ bahst. To dsirdoht nu ir man luste usgahje, weenu no teem 5 kappeem ismekleht, kurreem semmes-mehrneeks preeksch pahri gaddeem bija usgahjis, un kas 13 werstes no mannas muichas weenâ eeleijâ ns paschu Elksnu-muichas rohbeschu ittin turwu zits pee zitta stahw. Wiffi 5 irr ittin ap-pali, un ar leeleem akmineem, (no kurreem daschi tomehr jaw aiswesti un isbruhketi) kâ ar walli 3 pehdu augstumâ aptaisiti, un winnu widduzjis ar semmehm libds augschenes peelibdsi-nahts. Tas leelakais no scheem irr 52 sohlu aprinkfi un 17 plattumâ, ohtrais 45 sohlu aprinkfi un 14 plattumâ, treschais 33 sohlu aprinkfi un 11 plattumâ, zettortais 30 sohlu aprinkfi un 10 plattumâ, peektais 22 sohlu aprinkfi un 7 plattumâ. Us mannu luhgschanu muichascho waffar lifke usrakt paschu leelaku; 12 razzeji un pulks stattitaju tur bija fanahkschi, bet jebtschu schee us to no winneem krusteniski wilktu grabwi no 6 pehdu plattuma un 9 pehdu dsilluma gan ar isstepteem fakleem un plattahm azzim stattijahs, tad tomehr mas fo dabbuja re-

dsiht, prohti weenu mirrona galwu, kas ne buht ne bija leelaka pahr schahdahm galwahm, weenu zirwi ar schkehrfu sohbeem, weenu dselsa-gallu no kahdâ schkehya, pahri masus dselsa-tuttenus, weenu leelu missena pirstu-gredseni, kas kâ kahda peddere us 4 woi 5 kahrtahm bija taifhts, un zittus jaw mihtsi palikkuschus ohglu-gabbalus. — Warr buht ka buhtum laimigaki bijuschu pee sawas ismekleschanas, ja weens no teem strahdneekeem jaw pee darba eefahkschanas to buhtu fazzijis, fo winsch darbam beidsotees paschâ waffarâ tiffai mums teize, prohti, ka ih-paschi schis kaps, kâ winsch no kahda wezza wihra dsirdejis, preeksch fenn gaddeem naudas-mekleschanas deht jaw effoht usrakts tappis. — Kad Deems us preekschlaiku dohs pawattu tad kas sinn wehl kahds kaps taps ismeklehts. Mums patiftu, ja ir no zittahm Kurseemnes mallahm, kur tahdi kappi rohnahs kahdu sinnu pahr winneem zaur Awisehm dabbutum.

W — r.

Daschas scha gadba sinnas no zittahm pafaules mallahm.

(Skattees Nr. 44. Beigums.)

III. Zittas sawadas sinnas.

Londoné starp zittahm brihnuma leetahm irr weens leels allus-bruhsis, kas 8 puhra weetas semmes aismemm un kurrâ ifgaddâ bruhwe 400000 wahtes allus. Pee bruhweschanas tur strahda 22 sirgi un 200 zilweki. Pee allus isweschanas un pahrdohschanas stahw libds 4000 zilweki. Zannis 3 bruhwejamôs kublôs fa-eet 150 wahtes. Kahdu reis 25 zilweki weenâ kublâ turreja malriti un pehz eefahye 50 darba wihri; kas no tahm paleekahm pee-ehdahs. Pee scha bruhfscha pa wiffam 160 sirgi stahw darbâ.

Rahda seewa Amerikâ ne fenn dsembeja 5 behrninas reijê, kas wiffi libbs ar mahti spirgti wesseli turrahâ.

Italies semmê scho gadd wiffi waffaras augli effoht labbi isdewuschees, tif ween Oliwek fohks jaw treschâ gaddâ labbi ne isdohdohtees un tà elje paleekoht dahrga. Wibna effoht tif dauds, ka ne sinnoht fur list.

Winken pilsatâ, Baiëru walsii, dsihwo kungs, kas bija leels prettineeks Luttera tizzibai; bet nu taggad bihveli ar prahtu un apdohmu lassijis pats ar wisseem faweem peederrigeem schai tizzibai peekritte.

Rahda semneeka seewa Jaroslawes gubernementi, dsiltâ Kreerwu semmê, patte sawu dehlu nodewe pee teefas un prohti, par to, ka schis bij' fahjis taifihht wiltigu papihra naudu. Keisars, par tahdu gohda-prahtu preezadamees, apdahwinaja seewinu ar sudraba gohda-sihmi, un ar simts sudraba rubleem.

Zuhli mehnescha beigâs Dahnu semmê weetahm tif augts gaisâ bijis, ka uhdens traukds fafallis. Ne ilgi preeksch tam atkal Wahzsemme ap Wibnes pilsatu un Italias semmê ap Nohtu pa warri leels karstums bijis, ka gan drihs ne warrejuschi zeest un kahdu tee wiff-wezakee laudis tannis mallâs wehl ne bij peedsihwojuschi.

Va to laifu, kad tas negaisâ pa Wahzu un Sakschu semni plohsijahs, tad ne tabt no Naumburges pilsatas kahds semneeks, zellâ buhdams, palihde appaksch seena weesuna. Tif ko bij palihdis, luhk tad arri diwas stirnas leelâ steigschanâ atsteidsahs un palihde turpatt appakschâ. Bet kad nabbadsihtehm naudas ne bij, ko semneekam maksahht par fohrteli, tad schis winnu ahdas kihlam paturreja.

Londonê taggad rahda IO gaddus wezzu un 3 pehdas leelu puifenu, kam meesa wiffpahri apanguse ar tahdeem sawadeem ehrrschkeem, ka isstatahs spurrains kâ esis. Schee spurri winnam pa laikeem nokriht, tohs arri warr no-greest, woi nodedsinahht, bes ka behrnam no ta fahpes buhtu, bet tee atkal ataug I½ tullus garri. Schis effoht tas II behrns sawam tehwan.

Turpatt ne fenn ehrmiga subhsiba nahze teefas preekschâ. Skrohderis usdewe kahdu kungu pee teefas, ka tas tam ne gribboht maksahht par bisku schuhschanu. Kungs turrejahs us to, ka skrohderis biffes ne effoht pehz mehra paschuis un skrohderis atkal stahweja us to, ka effoht riktigi un taifni pehz mehra schuis. Pehz ismekleschanas schi leeta israhdiyahs tà: tas kungs ne fenn bij peekrittis fahhibas-beedribai un gribbeja sawu gaspaschu arri schinni beedribâ eedabbuht. Bet schi to padohmu labbpraht ne gribbedama peenemt, bij tahs biffes pahrschuise un pataisijuse plaschas, gribbedama ar to parahdiht, ka winnas kungs, stiprus dschreenus atstahjis, jo deenas paleekoht wahjaks.

Pagahjuschâ Zuhli mehnesi Parihse tschetri brahli nahze pee teefas un schehlojahs, ka tee zits zittam effoht parradneeki. Prohti, schee brahli bij sawâ starpâ tiffuschî leelâ eenaidâ un tehws ne spehjis un ne spehjis winnus nekahdâ wihse fameerinahht, kaut to Deews sinn kâ wehlejees. Tad nu Tehws mirdams schohs wiffus sauzis preekschâ un wehl raudsijis fameerinahht; bet kad to atkal ne spehjis, tad nehmis sawu pehdigu mantu, prohti naudas papihri no tuhstoschi rubkeem wehrtu, to dallijis tschetras dallâs, no ka tad katram weenu gabbalu dewis un fazzijis: „Manna pehdiga wehleschana irr, ka juhs fameerinatohs. Zadeht nu, kad gribbat no schahs mantas preeku un labbumu redseht, tad jums jaw ja-saderrahs.“ Bet nu tee ne katrs ne gribbeja pirmais rohku sneegt, un tomehr ar sawu papihra gabbalinu neweens ne warreja ko eefahht! Zadeht tee nahkuschî, lai teefa winnus ischkirr. Teefas-kungs lohti mihligs un gudrs kungs buhdams, winnus mihligi pamahzija un meerinaja tà, ka brahli sawu neprahhibu atsihdami, zits zittam rohku sneedje; un nu arri tee papihra gabbali, fohpâ falikti, bija geldigi un katrs sawu teesu dabjuja.

Spaneru semmê tanni zschâ Zuhli f. g. kahdâ weetâ pehz karstahm deenahm ar leelu sturmi akimini lihjuschi no gaisa, kas wihna-dahrsus, juntuus un daschus muhrus fassittuschî, un leels gabbals semmes tizzis ar afmineem apfaisihts.

Zuhnis pilfatâ Turku semmê schinni waffarâ kahdu teefas ffrihweri apfuhdseja, ka rakstôs blehdibu darrijis. Pehz ismekleschanas scho fuhdsibu atradde taisnu un wainigajs pats arri ne leedsehs. Tadeht pehz winnu bahrgeem lifkumeem nospreede: ka tam buhs labbu rohku nozirft. Vende scho spreedumu isdarrija un to klahpalikkuschu rohkas stumburu wehl wehrdoscha pikki mehrzeja, lai affinis waldahs. Kad tahs sahpes bij rimmuschas, tad nelaimigam nozirftu rohku us mugguru fehje; paschu fehbinaja atschgarni us ehsela un tâ apfahrt-waddija pa pilfatas eelahm. Kad scho strahpi pahrzeehtis, tad winsch atkal paleef sawâ pirmejà gohdâ un ammatâ, un ne weenam naw brihw, tam to wainu kahdu reis pahrmest.

Darmstattes pilfatâ, Wahzsemmê preeksch 28 gaddeem karrâ-laiikâ nosudde puika 12 gadduß wezs un ne weens ne sinnaja, fur palizzis. Bet taggad preeksch mas deenahm tur kahds augsts, ar dauds gohda-sihmehm apfahrts Kreeuwu wirsneeks ar sawu gaspaschu irr eebrauzis kohrtelê, pee gulba, un schis irr tas pats puika, kas preeksch 28 gaddeem pasudde. Sawu gohdu winsch ispelnijis karrâ prett Turkeem un Pohleem.

Kreewu semmê, Jaroslawes gubernementi irr leels eglu mesch. Schim mescham scho gadd uskrittuschî sawadi kahpuri, kas wiffas skuijas kohkeem no-ehd.

Kahds kungs no Amerikas raksta tâ: „Ne fenn, kad tè labbu gabbalu semmes pahrstajgaju, atraddu wihru pee jaunas basnizas strahdajam. Schis wihrs man lifkâhs zeenijams buht, jehschu gan bij wisâpahrgauschi noswihdis un ar puttelleem apklatht. Es winnu jautaju, kas effoht meisteris pee scha buhweschanas darba? Strahdneeks atbildeja: „es tas esmu, mihtlais draugs!“ Kas tè irr tas muhrneeks? „Es pats.“ Kas tè irr par mahzitaju? „Es.“ Pehz skaidrakas ismekleschanas atraddu, ka winsch pateesi bij pats ta aprinka bissaps, kas ne kaunejahs wifs, pee labba darba sawu rohku peelikt un garrâ un pateesiba sawam Kungam nammu zelt.“

Sawahds brihnischkigs notikkuns gaddijahs kahdâ zeemâ pee Magdeburges pilfatas Pruhsehds, Imâ Februar f. g. Tur kahda skohlmeistiera meitene no 10 gaddeem waffarâ tehwan stahstija, ka winnai usnahfoht leelas bailes, bet patte ne sinnoht pahr ko. Kad pulkstens jaw bija 8, tad tehws winnai pawehleja ar jaunaku mahsu eet gulleht. Bet ap pufsnakti wezzaka meitene mohstahs un tehwu luhds, lai wehloht winnai ar mahsu eet ohtrâ kambari gulleht, jo tè ne mas ne warroht isturreht ais bailehm. Tehws winnu paklausa un tik ko abbas irr eeweddis ohtrâ kambari, tè istabai greesti eegahschahs, kas wiffus trihs buhtu nosittuschî, ja Deews us tahdu brihnischkigu wihst tohs ne buhtu glahbis. U. L.

• Ro juhs weenam no scheem manneem wiffmasakeem brahkeem darrijuschî, to juhs man effat darrijuschî. Matt. 25, 4c.

Kahds no wiffas firds deewabihjigs nammatehws, dsirdeja ohtras Leeldeenas spreddiki to Ewangeliumu Jahn. 21, 5 — 14. preekschâ lassam. Winna firds tâ tappe eekuffinata, ka winsch sawam kaiminam dsirdoht, kas tam blakam basnizâ stahweja, Deewu luhdse: „Mans wiffumihlakais Kungs Jesus; es isluhdsohs no tewim to schelastibu, nahz un ehd nahkoschu swehtdeen, ar man un manneem behrneem. Es gan esmu prasts wihrs, bet Tu jaw effi tik dauds reis ar jo flittakeem zilwekeem kohpâ ehdis un dschris, Tu arridsan pee mannim par labbu nemfi.“ Scho luhgshanu winsch skaitija ikdeenas. Sestdeenâ, no rihta agri, winsch fazzija us sawu seewu: „Mihla seewin, nokauj muhsu wiffslabbako wistu, rihtâ mums buhs weefis, ittin mihtsch un augstis weefis; apgehrbi behrnineem wiffslabbakas drehbes, un gahda ka wifs irraid ittin skaidris.“ Welti mahte un behrnini pehz ta weefa wahrda prassija. Ta seewa pa tam tatschu padarrija wiffu us to labbako. Namna-tehws pahrnahze mahjâs tai swehtdeenâ no basnizas; pufseenas laifs jaw klah; galds irr apklatht un ehdeens gattawß.

Winni gaida; ta seewa bailiga, tas wihrs mee-
rigs un preezigs. „Al wiensch gan ne nahks?“
falka seewina. „Wensch nahks no teefas un
drihs,“ atbild namma-tehws. — Winni wehl
gaida kahdu laizinu. Tee behrni jaw isfalku-
fchi; ta mihta seewina bihstahs, ka ehdeens us
ugguns pa ilgu stahwedams famaitefes. Tas
wihrs drohsch fawâ leetâ, leek to ehdeenu us
galdu list. „Nahzeet behrnini,“ wensch fazzi-
ja, „mehs gribbam paharus skaitiht. Muhsu
weefis buhs drihs klah.“ Wensch luhdse Deewu
ittin no wiffas firbs, un ar pilnu balsi: „Nahz
Kungs Jesu, effi muhsu weefis, fwehti ko Tu
dewis effi!“ Te klandsina pee durwim. See-
wa eet un attaisa; weens firms, lohti wezs un
isfalsis nabbadsinsch luhds no Kristus Jesus
puffes, pehz kahda maieses gabbalina. Tas
wihrs tam eet pretti, un pee rohkas panehmis,
to wedd pee galda. „Effi fweizinahts, tu miht-
lais weefi,“ wensch falka, „sche jaw bija preeksch
terwim weetina tuffscha. Redsi, mihta seewin,
es biju to Kungu Jesu pee galda luhdsis; es sin-
naju ka Wensch to labbpraht darrihs. Sche
wensch sewim weetneeku atsuhtijis.

Schis stahsts apleezina to wirs peeminnetu
wahrdu Matt. 25, 40: ka mehse faweem brab-
leem labbdarridami un no fawas puffes, jif
ween warram, palihdsedami, tam Kungam Je-
sum kalpojam, un, ka stary tahdeem, kas ne
praffihs: „Kungs! Kah mehse tewi effam isfal-
kuschu redsejuschu? u. t. j p., tahdus ne warr fa-
prast, kas, ka schis namma-tehws, ar skaidru
apsinnaschanu Jesum eeksch faweem brableem
labbu parahdijuschu. R. Blumberg.

Teefas fluddinaschanas.

No Dundagas pagasta teefas tohp wiffi un ifkatri,
kam kahdas taifnas praffischanas buhtu, pee tahs
atfahstas mantas ta noslihfuscha waltenecka Matsch
Lausel no Resperu mahjahm, zaur scho usazinati,
fawas praffischanas tai us to 20tu Dezember s. g. no-
likta isflehschanas-termina, pee saudeschanas fawas
teefas, peerahdihht, un wiffi tee, kas tam nelakim
ko parrada buhtu, tohp usazinati, fawus parradus,
pee strahpes tahs dubbultas maksas, tai pascha ter-
mina scheit atlihdinaht. Dundagas pagasta teefa,
tai 25ta Oktobter 1841. 3
(L. S.) ††† Janne Semmesarrei, peefehdetajs.
(Nr. 181.) Stavenhagen, teefas Frihworis.

Naudas, labbibas un prezzu tirgus us plazzi. Rihgâ, tanni 3schâ November 1841.

	Sudraba			Sudraba	
	Rb.	Kp.		Rb.	Kp.
I jauns dahlderis	1	33	I pohds kannepu	—	90
I puhrs rudsu	1	60	I — linnu labbakas surtes	1	85
I — kweeschu	3	—	I — — fliktakas surtes	1	65
I — meeschu	1	20	I — tabaka	—	65
I — meeschu = putrainu	1	80	I — dselses	—	75
I — ausu	—	75	I — sweesta	2	50
I — kweeschu = miltu	4	—	I muzza filku, preeschu muzzâ	7	50
I — bihdeletu rudsu = miltu	2	30	I — — wihsfchnu muzzâ	7	75
I — rupju rudsu = miltu	1	70	I — farkanas fahls	7	—
I — siriu	1	50	I — rupjas leddainas fahls	6	—
I — linnu = sehklas	2	50	I — rupjas baltas fahls	4	40
I — kannepu = sehklas	1	50	I — smalkas fahls	4	—
I — kimmenu	5	—			

Brihw drikket.

No juhrmallas gubernementu augstas waldischanas puffes: Waldischanas-rahts A. Weitler.